

Bydgoszcz, 12 sierpnia 2026 r.

Informacja prasowa

Zwolnienie na leczenie, nie na wakacje. Kontrole ZUS przynoszą milionowe efekty

Ponad 7,7 mln zł w województwie kujawsko-pomorskim i 162,2 mln zł w całym kraju. Takie są wyniki działań ZUS w pierwszym półroczu 2026 r. związanych z kontrolą zwolnień lekarskich oraz obniżeniem świadczeń po ustaniu zatrudnienia. Wciąż zdarza się, że ubezpieczeni podczas zwolnienia lekarskiego pracują, wyjeżdżają na wakacje lub podejmują aktywności, które mogą utrudniać powrót do zdrowia.

ZUS regularnie kontroluje zwolnienia lekarskie. Sprawdza zarówno, czy są one prawidłowo wystawiane i czy ubezpieczony nadal jest niezdolny do pracy, jak i to, czy zwolnienie jest właściwie wykorzystywane. Pierwszy rodzaj kontroli przeprowadzają lekarze orzecznicy ZUS. Jeśli lekarz orzecznik ZUS stwierdzi, że ubezpieczony odzyskał zdolność do pracy, zwolnienie zostaje skrócone. Prawo do świadczenia chorobowego przysługuje wówczas tylko do dnia badania. Nie zawsze jednak konieczne jest osobiste badanie ubezpieczonego. Kontrola może odbyć się także na podstawie dokumentacji medycznej, na podstawie której wystawiono zwolnienie. O sposobie jej przeprowadzenia decyduje lekarz orzecznik - informuje Krystyna Michałek, regionalna rzeczniczka prasowa ZUS w województwie kujawsko-pomorskim.

Drugi rodzaj kontroli dotyczy tego, jak ubezpieczony wykorzystuje zwolnienie lekarskie. Sprawdzane jest, czy w tym czasie nie wykonuje pracy zarobkowej lub nie podejmuje aktywności niezgodnej z celem zwolnienia. Takie kontrole może prowadzić ZUS, a także pracodawcy zgłaszający do ubezpieczenia chorobowego powyżej 20 ubezpieczonych - dodaje rzeczniczka.

Ponad 15 tys. kontroli w Kujawsko-Pomorskiem

W pierwszym półroczu 2026 r. oddziały ZUS w Bydgoszczy i Toruniu przeprowadziły ponad 15 tys. kontroli zwolnień lekarskich. W ich wyniku wstrzymano wypłatę 534 zasiłków na łączną kwotę 920,6 tys. zł. ZUS obniżył także świadczenia po ustaniu zatrudnienia o 6,8 mln zł. **Łączna kwota wstrzymanych i obniżonych świadczeń w regionie przekroczyła 7,7 mln zł.**

W całym kraju ZUS przeprowadził 219,7 tys. kontroli. Wstrzymano wypłatę 10,5 tys. zasiłków na ponad 18,5 mln zł. Z kolei świadczenia po ustaniu zatrudnienia obniżono o 143,6 mln zł. Łącznie było to 162,2 mln zł.

Na te wyniki składają się bowiem nie tylko kontrole zwolnień lekarskich. ZUS ma również obowiązek ograniczyć wysokość świadczeń chorobowych po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego do 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia.

Zwolnienie lekarskie to nie urlop

Zwolnienie lekarskie ma służyć leczeniu i powrotowi do zdrowia. Nie oznacza to jednak, że ubezpieczony musi przez cały czas pozostawać w domu. Może wykonywać zwykłe czynności związane ze stanem zdrowia i codziennym życiem, pod warunkiem że nie wpływają one negatywnie na leczenie i nie powodują pogorszenia stanu zdrowia. Może więc pójść do lekarza, apteki, na badania czy rehabilitację, zrobić podstawowe zakupy lub odprowadzić dziecko do przedszkola, szczególnie gdy nie ma nikogo, kto mógłby mu w tym pomóc.

Dopuszczalne są również czynności incydentalne, jeśli wymagają tego istotne okoliczności. Może to być np. udział w pogrzebie bliskiej osoby, załatwienie pilnej sprawy urzędowej, której nie można przełożyć, czy jednorazowe podpisanie dokumentów związanych z pracą, gdy nikt inny nie został do tego upoważniony. W tym ostatnim przypadku nie może to jednak wynikać z polecenia pracodawcy. Takie działania nie powinny utrudniać leczenia ani pogarszać stanu zdrowia.

Nie wszystko jednak jest dozwolone. W czasie zwolnienia lekarskiego nie wolno wykonywać pracy zarobkowej ani podejmować aktywności niezgodnych z celem zwolnienia. Dotyczy to również wyjazdów na wakacje. Zasady te obowiązują niezależnie od tego, czy lekarz zaznaczył „chory powinien leżeć”, czy „chory może chodzić”.

Jeśli ZUS stwierdzi, że ubezpieczony w czasie zwolnienia wykonuje pracę zarobkową lub wykorzystuje zwolnienie niezgodnie z jego celem, może stracić prawo do zasiłku chorobowego za cały okres objęty danym zwolnieniem. W przypadku świadczenia rehabilitacyjnego utrata prawa dotyczy całego miesiąca, w którym stwierdzono nieprawidłowości. Jeśli świadczenie zostało już wypłacone, trzeba je zwrócić.

Co ujawniają kontrole w regionie

Powody utraty prawa do zasiłku bywają różne. Najczęściej jest nim wykonywanie pracy zarobkowej podczas zwolnienia lekarskiego, w tym także praca we własnej firmie. Kontrole ujawniają również przypadki wyjazdów wypoczynkowych w kraju i za granicą, udziału w weselach, meczach czy innych imprezach. Zdarza się także, że osoby przebywające na zwolnieniu remontują mieszkanie, pracują przy budowie domu, naprawiają dach, malują, wykonują większe prace porządkowe lub pracują w ogrodzie.

Wśród przypadków ujawnionych podczas kontroli w województwie kujawsko-pomorskim znalazła się m.in. ubezpieczona, która w czasie pobierania zasiłku chorobowego i opiekuńczego wykonywała obowiązki członka personelu pokładowego samolotu. Inny ubezpieczony, przebywając na zwolnieniu lekarskim, reklamował się na Instagramie jako podwykonawca robót budowlanych. Kontrola wykazała również przypadek ubezpieczonej, która podczas zwolnienia przeprowadziła sesję terapeutyczną z pacjentem. Zakwestionowano także prawo do zasiłku opiekuńczego w sytuacji, gdy dziecko ubezpieczonej w tym czasie uczęszczało do szkoły.

Od 2027 r. zmiany dla osób pracujących w kilku miejscach

Od 1 stycznia 2027 r. zmienią się zasady dotyczące osób pracujących w kilku miejscach. Jeśli stan zdrowia i charakter wykonywanej pracy na to pozwolą, na wniosek ubezpieczonego lekarz będzie mógł wystawić zwolnienie tylko dla wybranego miejsca pracy. Oznacza to, że ubezpieczony będzie mógł korzystać ze zwolnienia u jednego pracodawcy, a u drugiego nadal pracować.

Krystyna Michałek
regionalna rzeczniczka prasowa ZUS
w województwie kujawsko-pomorskim